

İSRAİL-SOMALİLAND İLİŐKİSİNİN ÇARPIK DOĐASI: STRATEJİK YAKINLAŐMA VE TOPLUMSAL KOPUŐ

OSMAN TÜRİK

israil'in Somaliland bölgesi ile geliştirdiği ilişkiler, Aralık 2025'te resmî tanıma ile yeni bir aşamaya ulaşmıştır.¹ Bu gelişme, Afrika Boynuzu'nda jeostratejik konum

arayışının somut bir yansıması olarak dikkat çekmektedir. Saha görüşmelerine dayanan bulgular, ilişkinin belirli karar alıcı kesimler nezdinde pragmatik ve araçsal bir iř birliği olarak

¹ "İsrail, Somaliland'ı "ülke" olarak tanıdı", *Anadolu Ajansı*, 26 Aralık 2025. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israil-somalilandi-ulke-olarak-tanidi-/3781843>

Saha gözlemleri
İsrail'in
Somaliland'a
yönelik
yaklaşımının
doğrudan askeri
varlık kurmaktan
ziyade daha esnek,
düşük maliyetli
ve gerektiğinde
uygulanabilir
bir stratejiye
dayandığını
göstermektedir.

kurgulandığını göstermektedir. Buna karşın toplumun geniş kesimlerinde temkinli ve mesafeli bir yaklaşımın hâkim olduğu görülmektedir. Bu çerçevede İsrail-Somaliland ilişkisi, iki tarafın farklı beklenti ve önceliklerine dayanan asimetrik bir yapı arz etmektedir. Bu asimetrik yapı, yalnızca iki aktörün farklı hedeflere sahip olmasından değil aynı zamanda ilişkiye atfedilen anlamların farklı düzlemlerde inşa edilmesinden kaynaklanmaktadır. İsrail açısından ilişki daha çok bölgesel güvenlik mimarisine entegre edilen teknik ve stratejik bir açılımı kapsamaktadır. Somaliland için ise bu süreç uluslararası sistemde görünürlük kazanma ve siyasi statü üretme çabasıyla doğrudan bağlantılıdır.

Bu bağlamda söz konusu angajman aynı zamanda İsrail'in Ortadoğu'daki artan jeopolitik sıkışmışlığına karşı alternatif etki alanları arayışının bir uzantısı olarak da okunabilir. Bölgesel gerilimler, güvenlik riskleri ve sınırlanan hareket alanı İsrail'i daha esnek ve düşük maliyetli yeni coğrafi açılımlara yönlendirmektedir. Somaliland bu çerçevede, doğrudan bir stratejik derinlikten ziyade alternatif bir temas ve erişim hattı işlevi görmektedir. Ancak bu tür dışa açılım arayışlarının yerel meşruiyet eksikliği ve taraflar arasındaki beklenti uyumsuzluğu dikkate alındığında, yapısal olarak sınırlı

ve sürdürülebilirliği tartışmalı bir nitelik taşıdığı değerlendirilmektedir. Dolayısıyla tarafların aynı ilişkiyi farklı bağlamlarda anlamlandırması, yalnızca kısa vadeli işlevsel bir uyum üretmekte, uzun vadede ise beklenti uyumsuzluklarının ve yapısal kırılabilirliklerin daha belirgin hale gelmesine zemin hazırlamaktadır.

JEOSTRATEJİK MOTİVASYONLAR VE İSRİL'İN HEDEFLERİ

Somalili'nin bir parçası olan Somaliland'ın Babülmendep Boğazı'na ve Aden Körfezi'ne yakın konumu, İsrail açısından bu bölgeyi stratejik bir erişim alanına dönüştürmektedir. Bu hat, küresel ticaretin ve enerji akışının en kritik geçiş noktalarından biri olup aynı zamanda bölgesel güvenlik risklerinin yoğunlaştığı bir alandır. Bu nedenle Somaliland, yalnızca coğrafi bir konum değil aynı zamanda deniz güvenliği, ticari faaliyetler ve bölgesel istikrar açısından kritik bir düğüm noktası olarak değerlendirilmektedir.

Saha gözlemleri İsrail'in Somaliland'a yönelik yaklaşımının doğrudan askeri varlık kurmaktan ziyade daha esnek, düşük maliyetli ve gerektiğinde uygulanabilir bir stratejiye dayandığını göstermektedir. Bu yaklaşım üç temel hedef üzerinden okunabilir. İlk olarak, deniz güvenliği ve gözetim kapasitesi öne çıkmaktadır. İsrail, Somaliland üzerinden

Kızıldeniz–Aden hattındaki gelişmeleri izleyebileceği bir erişim noktası elde etmeyi hedeflemektedir. Bu durum, özellikle Yemen kaynaklı tehditler, deniz ticaret yollarına yönelik riskler ve bölgesel istikrarsızlık dinamikleri bağlamında stratejik önem taşımaktadır. Buradaki temel amaç, doğrudan askeri kontrol değil, erken uyarı ve izleme kapasitesinin artırılmasıdır.

İkinci olarak, bölgesel rekabette konumlanma hedefi dikkat çekmektedir. Afrika Boynuzu, küresel ve bölgesel aktörlerin yoğun şekilde etkileşimde bulunduğu ve rekabet ettiği bir alan niteliğindedir. İsrail'in Somaliland ile kurduğu ilişki, bu rekabet ortamında doğrudan bir cepheleşmeye girmeden, sahadaki gelişmeleri yakından takip edebileceği ve gerektiğinde pozisyon alabileceği bir zemin oluşturmaktadır. Bu bağlamda Somaliland, İsrail için bir güç kapasitesi testi alanından ziyade stratejik bir temas noktası işlevi görmektedir.

Üçüncü olarak ise düşük maliyetli jeopolitik açılım imkânı öne çıkmaktadır. Somaliland'ın uluslararası sistemde tanınmamış bir statüye sahip olması, İsrail açısından diplomatik maliyetleri sınırlı tutarak hareket etme esnekliği sağlamaktadır. Bu durum, İsrail'in bölgeye yönelik angajmanını daha kontrollü ve esnek bir çerçevede yürütmesine imkân tanımaktadır. Başka bir ifadeyle, Somaliland İsrail için yüksek stratejik değer sunarken, bu değerlerin elde edilmesi görece düşük politik risklerle mümkün olabilmektedir.

Bu unsurlar birlikte değerlendirildiğinde, İsrail'in Somaliland politikasının ideolojik bir zeminden daha çok açık biçimde güvenlik ve jeopolitik rasyonaliteye dayandığı görülmek-

tedir. Bu yaklaşım, İsrail'in son yıllarda benimsediği daha geniş dış politika eğilimleriyle de uyumludur. Doğrudan askeri varlık kurmanın maliyetli ve politik açıdan riskli olduğu bölgelerde daha sınırlı görünürlikle yürütülen esnek iş birlikleri ön plana çıkmaktadır.

Bu çerçevede Somaliland, kalıcı ve yüksek profilli bir angajman alanından ziyade gerektiğinde derinleşebilecek bir "stratejik temas noktası" olarak konumlandırılmaktadır. İsrail'in bu yaklaşımı, bölgedeki varlığının kalıcılığından çok işlevselliğine öncelik verdiğini göstermektedir. Dolayısıyla burada söz konusu olan uzun vadeli bir yerleşim stratejisinden ziyade değişen bölgesel dinamiklere uyum sağlayabilecek esnek bir erişim ve etki kapasitesi oluşturma çabasıdır.

SOMALİLAND'IN BEKLENTİLERİ VE PRAGMATİK YAKLAŞIM²

Somaliland açısından İsrail ile kurulan ilişki, tamamen farklı bir ihtiyaç silsilesine dayanmaktadır. Bu ilişkinin karar alıcı ve yönlendirici kesimler tarafından üç temel hedef doğrultusunda değerlendirildiğini göstermektedir. İlk olarak, uluslararası tanınma arayışı bu politikanın merkezinde yer almaktadır. Somaliland'ın temel dış politika önceliği, uluslararası sistemde bağımsız bir aktör olarak kabul görmektir.³Bu bağlamda İsrail ile kurulan ilişki, doğrudan bir tanınma sağlamsa dahi diğer aktörler için emsal teşkil edebilecek ve yeni diplomatik kapılar aralayabilecek bir adım olarak görülmektedir.

İkinci olarak, diplomatik izolasyonu kırma hedefi öne çıkmaktadır. Uzun yıllardır sınırlı ve çoğunlukla gayriresmî temaslarla hareket

² Bu analizler, Somali ve Somaliland'da 2026 yılı içerisinde gerçekleştirilen saha çalışmaları ve derinlemesine mülakatlara dayanmaktadır.

³ "Somaliland: The Horn of Africa's breakaway state", *Council on Foreign Relations*, 21 Ocak 2025. <https://www.cfr.org/backgrounders/somaliland-horn-africas-breakaway-state>

İsrail bayraklarının Somaliland topraklarında dalgalanması ise yıllarca tanınma arzusu içinde yer alan bir toplumun sonucunu düşünmeden ani, pragmatik ve duygusal bir refleksle yaptıkları bir eylem olarak değerlendirilmektedir. Zira Somaliland sivil toplum otoriteleri, dini liderler ve farklı klan temsilcileri şiddetle bu de facto durumu kınamaktadır.

eden Somaliland, İsrail gibi bir aktörle ilişki kurarak uluslararası görünürlüğüne artırmayı amaçlamaktadır. Bu ilişki, yalnızca ikili düzeyde değil aynı zamanda Somaliland'ın uluslararası sistemdeki konumunu yeniden tanımlama çabasının bir parçası olarak değerlendirilmektedir. Ancak saha bulguları, Somaliland'daki karar alıcı kesimlerin bu ilişkinin doğurabileceği negatif dışsallıkları yeterince dikkate almadığını göstermektedir. İsrail'in Filistin, Lübnan, Suriye ve İran'a yönelik saldırıları ve uluslararası hukuku çiğneyen politikaları, özellikle Müslüman toplumlar nezdinde nefrete Hristiyan toplum nezdinde ise olumsuz ve acil önlem alınması gereken bir vakaya dönüşmüştür. Bu durum yalnızca bir "algı meselesi" değil aynı zamanda geniş toplumsal kesimlerde duygusal ve siyasal düzeyde karşılık bulan varoluşsal bir kimlik mücadelesine işaret etmektedir. Hal böyleyken Somaliland toplumunun güçlü Müslüman kimliği dikkate alındığında, İsrail ile kurulan bu ilişki toplumsal tabanda meşruiyet kazanacak bir kapasitenin oldukça uzağındadır.

Üçüncü olarak ise ekonomik ve teknik açılım beklentisi dikkat çekmektedir. Somaliland bölgesinde yapılan görüşmeler, Somaliland tarafının bu ilişki-

den yatırım, teknoloji transferi ve altyapı geliştirme gibi alanlarda somut kazanımlar beklediğini ortaya koymaktadır. ⁴Özellikle su yönetimi, tarım ve teknik kapasite geliştirme gibi alanlarda İsrail ile kurulabilecek iş birliklerinin, yerel kalkınmaya katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Ancak, bu beklentiler henüz somut ve geniş ölçekli projelere dönüşmediği de gözlemlenmektedir.

Ancak bu hedefler ile İsrail'in öncelikleri karşılaştırıldığında, taraflar arasında belirgin bir perspektif farkı ortaya çıkmaktadır. İsrail'in daha çok güvenlik, istihbarat ve jeostratejik erişim odaklı bir yaklaşım benimsemesi Somaliland'ın ise tanınma ve kalkınma beklentilerine öncelik vermesi, ilişkinin farklı yönlerde ve farklı hızlarda ilerlemesine neden olabilecek bir zemin oluşturmaktadır. Bu durum kısa vadede işlevsel bir denge üretebilse de uzun vadede toplum temelli yapısal bir krize dönüşecektir.

TOPLUMSAL ALGI, MEŞRUIYET SORUNU VE YAPISAL SINIRLILIKLAR

İsrail-Somaliland ilişkisine ilişkin saha görüşmeleri, bu ilişkinin toplum nezdinde güçlü ve yaygın bir karşılık üretmediğini

4 Somali ve Somaliland'da 2025-2026 yılları arasında gerçekleştirilen saha çalışmaları ve kişisel görüşmelere dayanmaktadır.

İsrail Dışişleri Bakanı Gideon Saar (sağda) Tel Aviv'in geçen ay tanıdığı Somaliland bölgesini ziyaret etti. Saar, Somali'den tek taraflı bağımsızlığını ilan eden Somaliland Bölgesi Başkanı Abdırarhan Mohamed Abdillahi (solda) ile Hargeisa kentinde bir araya geldi, 6 Ocak 2026.

ortaya koymaktadır. İlişki, büyük ölçüde karar alıcı ve yönlendirici belirli kesimler tarafından şekillendirilen bir dış politika tercihi olarak algılanmaktadır. Özellikle toplumun geniş kesimleri tarafından ise gündelik hayatla doğrudan bağlantısı sınırlı, mesafeli biçimde izlenen bir gelişme olarak değerlendirilmektedir. Bu durum, karar alıcı çevreler ile toplum arasında belirgin bir algı ayrışmasına işaret etmektedir. Söz konusu kesimler ilişkiyi stratejik ve pragmatik bir araç olarak görürken, toplum daha temkinli, ihtiyatlı ve duygusal olarak mesafeli bir konumda durmaktadır. İsrail bayraklarının Somaliland topraklarında dalgalanması ise yıllarca tanınma arzusu içinde yer alan bir toplumun sonucunu düşünmeden ani, pragmatik

ve duygusal bir refleksle yaptıkları bir eylem olarak değerlendirilmektedir. Zira Somaliland sivil toplum otoriteleri, dini liderler ve farklı klan temsilcileri şiddetle bu *de facto* durumu kınamaktadır. ⁵Awdal ve Borama gibi yerleşimlerde, İsrail ile kurulan ilişkiye yönelik daha temkinli ve mesafeli bir tutum öne çıkmaktadır. Bu bölgelerde toplum, merkezi düzeyde yürütülen açılım politikalarına geleneksel değerler, dini hassasiyetler ve kişisel kanaatler çerçevesinde olumsuz bakmaktadır.

Sokak düzeyinde İsrail'e yönelik zaman zaman gözlemlenen anlamsız ve yüzeysel bir sempati dikkat çekmektedir. Bu durum, büyük ölçüde iletişim ve farkındalık eksik-

⁵ Somali ve Somaliland'da 2025–2026 yılları arasında sivil toplum temsilcileri ve dini otoritelerle gerçekleştirilen kişisel görüşmelere dayanmaktadır. Görüşmelerde, İsrail ile kurulan ilişkiye yönelik yaklaşımları sorgulanmıştır. Bu kapsamda, Türkiye ile temas hâlinde olan ve olmayan sivil toplum temsilcileri ile dini aktörlerle ayrı ayrı görüşmeler yapılmıştır. Her iki grubun da İsrail ile kurulan ilişkiye yönelik tutumunun genel olarak tepkisel olduğu gözlemlenmiştir.

Somaliland toplumunun güçlü Müslüman kimliği ve Filistin meselesine yönelik duyarlılığı dikkate alındığında, İsrail ile kurulan bu ilişkinin toplum nezdinde belirgin bir tezatlık yarattığı görülmektedir.

liğinden kaynaklanan bir algı boşluğuyla ilişkilidir. Ancak saha bulguları, toplumun derin katmanlarında yer alan dini, kimliksel ve tarihsel referansların bu yüzeysel görünümünden farklı olduğunu ortaya koymaktadır. Buna rağmen, uluslararası tanınma arzusu ile kimlik ve ideolojik aidiyetler arasında net ve keskin sınırlarla ayrılmış bir tutumdan söz etmek mümkün değildir. Aksine, bu iki düzlem arasında belirgin bir sıkışma hali söz konusudur. Bu durum toplumun bir kesiminde İsrail ile kurulan ilişkiye yönelik tutumunun çelişkili, dalgalı ve bağlama duyarlı bir karakter taşımasına neden olmaktadır.

Öte yandan bu algı, mekânsal ve sosyo-ekonomik farklılıklar çerçevesinde homojen değildir. Merkezi yönetimde daha pragmatik ve politik değerlendirmeler öne çıkarken merkezden uzaklaştıkça karşıtlık da artmaktadır.

Bu çerçevede en kritik mesele, ilişkinin toplumsal meşruiyet üretme kapasitesinin sınırlı kalmasıdır. Meşruiyetin büyük ölçüde belirli çevrelerle sınırlı kalması, uzun vadede ilişkinin sürdürülebilirliğini doğrudan etkileyebilecek yapısal bir zafiyet yaratmaktadır. Özellikle ekonomik, sosyal ya da gündelik hayata temas eden somut kazanımların toplum tarafından hissedilmemesi, bu ilişkiyi

soyut, dışsal ve “toplumdan kopuk” bir girişim olarak konumlandırmaktadır. Bu algı sürdüğü sürece, ilişki dar bir çevrede ilerleyen ancak toplumsal tabana nüfuz edemeyen sınırlı bir angajman olarak kalacaktır.

Daha da önemlisi, mevcut durumda pasif ve düşük yoğunluklu olan bu mesafeli tutum, belirli koşullar altında daha görünür ve aktif bir toplumsal tepkiye dönüşme potansiyeli taşımaktadır. İlişkinin görünürlüğüne artması, sembolik hassasiyetlerin tetiklenmesi ya da bölgesel gelişmelerin etkisiyle, bugün sessiz olan bu mesafe daha açık bir karşıtlığa evrilebilir. Bu da ilişkinin yalnızca dış politika düzeyinde değil aynı zamanda iç siyasal ve toplumsal dengeler açısından da bir gerilim alanına dönüşebileceğini göstermektedir.

SONUÇ VE GENEL DEĞERLENDİRME

İsrail'in Somaliland politikası, büyük ölçüde jeostratejik erişim ve güvenlik temelli bir rasyonaliteye dayanmaktadır. Somaliland ise bu ilişkiyi uluslararası tanınma arayışının bir uzantısı ve uzun süredir devam eden diplomatik izolasyondan çıkış için bir fırsat olarak değerlendirmektedir. Bu durum, iki tarafın aynı ilişkiye farklı anlamlar yüklediğini ve farklı öncelikler üzerinden hareket ettiğini göstermektedir.

İsrail Dışişleri Bakanı Gideon Sa'ar (solda) Tel Aviv'in geçen ay tanıdığı Somaliland bölgesini ziyaret etti. Sa'ar, Somali'den tek taraflı bağımsızlığını ilan eden Somaliland Bölgesi Başkanı Abdurahman Mohamed Abdillahi (sağda) ile Hargeisa kentinde bir araya geldi, 6 Ocak 2026.

Saha bulguları, ilişkinin ağırlıklı olarak karar alıcı ve yönlendirici kesimler tarafından yürütüldüğünü, buna karşın toplum nezdinde sınırlı bir karşılık bulunduğunu ortaya koymaktadır. Toplumsal düzeyde gözlemlenen temkinli ve mesafeli yaklaşım, bu ilişkinin henüz geniş bir meşruiyet zemini oluşturmadığını göstermektedir. Bu durum, dış politika tercihlerinin yalnızca üst düzey aktörler tarafından şekillendirilmesinin uzun vadeli sürdürülebilirlik açısından yeterli olmayabileceğine işaret etmektedir.

Kısa vadede bakıldığında, taraflar arasında belirli bir işlevsel uyumun varlığından söz etmek mümkündür. İsrail, bölgesel erişim ve güvenlik kapasitesini artırırken Somaliland ise uluslararası görünürlüğünü genişletme ve yeni diplomatik kanallar açma imkânı elde etmektedir. Ancak bu işlevsel uyum, tarafların temel beklentilerinin örtüştüğü anlamına gelmemektedir. Aksine, ilişki derin-

leştikçe beklenti farklılıklarının daha görünür hale gelmesi muhtemeldir. Özellikle Somaliland'ın tanınma ve ekonomik kazanım beklentilerinin karşılanmaması, ilişkinin ilerleme hızını ve yönünü sınırlayabilecek bir unsur olarak öne çıkmaktadır.

Bununla birlikte, toplumsal meşruiyet eksikliği bu ilişkinin en kritik kırılma alanını oluşturmaktadır. Somaliland toplumunun güçlü Müslüman kimliği ve Filistin meselesine yönelik duyarlılığı dikkate alındığında, İsrail ile kurulan bu ilişkinin toplum nezdinde belirgin bir tezatlık yarattığı görülmektedir. Bu tezatlık, doğrudan ve açık bir karşıtlığa dönüşme de ilişkiye yönelik temkinli ve mesafeli duruşu besleyen temel unsurlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Dolayısıyla, mesele yalnızca dış politika tercihi değil aynı zamanda kimliksel ve sembolik düzeyde anlamlandırılan bir süreç haline gelmektedir.

Osman Türk

Hacettepe Üniversitesi Ekonomi Bölümü (İng) mezunudur. Yüksek lisans çalışmasını Polis Akademisi Uluslararası Güvenlik Anabilim Dalında El-Kaide ve DEAŞ'ın "Tekfir" kavramını kullanımı üzerine bir söylem analizi yaparak tamamlamıştır. Bu çalışmalar sırasında yazar Suriye, Afganistan, Libya, Ürdün olmak üzere birçok ülkede saha çalışması ve gözlem yapma fırsatı yakalamıştır. Doktora çalışmasını yine Polis Akademisi Uluslararası Güvenlik Anabilim Dalında Afrika Sahel bölgesinde aşırılık ve Boko Haram'a katılım dinamiklerini Bölgesel Güvenlik Kompleksi Teorisi kapsamında inceleyerek tamamlamıştır. Yazar bu çalışmalar sırasında başta Somali, Libya, Çad, Sudan, Nijer, Nijerya, Burkina Faso, Benin, Togo, Gana gibi 40'ı aşkın Afrika ülkesinde bulunarak mülakat, saha çalışması ve gözlem yapmıştır. Yazar, ileri seviye İngilizce ve Arapça bilmektedir.

Telif Hakkı

Ankara - TÜRKİYE ORSAM © 2026

Bu çalışmaya ait içeriğin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu çalışmada yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

Ortadoğu Araştırmaları Merkezi

Adres : Mustafa Kemal Mah. 2128 Sk. No: 3 Çankaya, ANKARA

Telefon : +90 850 888 15 20

Email : info@orsam.org.tr

Fotoğraflar : Anadolu Ajansı (AA), Shutterstock